

Управління культури, національностей, релігій та туризму
Хмельницької облдержадміністрації

Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека

Бібліотека на службі громади

З досвіду роботи

Хмельницький

2016

ББК 78.34(4УКР-4ХМЕ)
Б 59

Бібліотека на службі громади: з досвіду роботи / Упр. культури, національностей, релігій та туризму Хмельниц. облдержадмін.; Хмельниц. обл. універ. наук. б-ка. – Хмельницький, 2016. – 12 с.

Видання узагальнює роботу бібліотек-переможців обласного конкурсу серед сільських бібліотек «Бібліотека на службі громади» з обслуговування місцевих громад, використання інноваційних ресурсів у наданні необхідних послуг громаді та різні форми співпраці з місцевими громадами.

Друкується за рішенням Науково-редакційної ради Хмельницької ОУНБ, протокол № 12 від 10.11. 2016 р.

Укладач: *Гуменюк А.М.*

Рецензент: *Маковська В.В.*

Відповідальна за випуск: *Синиця Н.М.*

©Хмельницька ОУНБ, 2016

Передмова

Обласний конкурс серед сільських бібліотек **«Бібліотека на службі громади»** мав на меті дослідити роботу бібліотек області з обслуговування місцевих громад, вивчити досвід щодо використання інноваційних ресурсів у наданні необхідних послуг громаді, виявити інноваційні проекти сільських бібліотек, які націлені на розвиток та покращення життя громади.

Конкурс проводився у три етапи. Перший етап конкурсу проводився з 10 травня по 1 липня та передбачав підготовку та подання сільськими бібліотеками конкурсних матеріалів до центральних районних бібліотек. У період з 1 липня по 1 серпня відбувся другий етап конкурсу, який передбачав визначення центральними районними бібліотеками за конкурсними матеріалами бібліотек-переможниць та подання узагальнених матеріалів до Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки. На заключному третьому етапі, який тривав з 1 серпня по 1 вересня, журі конкурсу, до якого входили представники управління культури, національностей, релігій та туризму облдержадміністрації, обласного комітету профспілки працівників культури, обласної універсальної наукової бібліотеки та Хмельницького обласного відділення УБА визначили переможців:

у номінації **«Краща інноваційна послуга»**:

Сутковецька сільська бібліотека-філіал, Ярмолинецька ЦБС (завідуюча – Білик І.І.);

у номінації **«Кращий проект для розвитку громади»**:

Митинецька сільська бібліотека, Красилівський район (завідуюча – Коржінювська А.М.);

у номінації **«Кращий соціокультурний захід, що сприяє об'єднанню громади»**:

Ямпільська селищна бібліотека, Білогірська РЦБС (провідний бібліотекар – Олов'ян К.Г.).

У третьому етапі конкурсу взяло участь 20 сільських бібліотек з 19 районів. Бібліотеки Ізяславського району не подали матеріали на конкурс.

Сутковецька сільська бібліотека-філіал Ярмолинецький район *номінація «Краща інноваційна послуга»*

Бібліотека-філіал села Сутківці завжди була для своїх односельців довідково-інформаційним освітнім осередком. Та коли завідуючою бібліотекою була призначена Іванна Білик, бібліотека стала справжнім культурно-інноваційним закладом, який не лише сприяє розвитку місцевої громади, але й популяризує та розвиває край, його культурну спадщину та історію. Сьогодні бібліотека – це комфортний, привітний, сучасний заклад, який надає послуги з використанням інформаційних технологій.

Крім традиційних бібліотечно-бібліографічних послуг, бібліотека для своїх користувачів надає сервісні та навчальні послуги, фото та відеозйомка документів бібліотеки, послуги електронного урядування, проведення екскурсій, послуги для авторів та видавців тощо.

Бібліотека – перший помічник школи і дитячого садка. Спільно проводяться соціокультурні заходи по вихованню дітей та молоді, для учнів проводяться екскурсії, бібліотечні уроки, які супроводжуються мультимедійними презентаціями. Користується популярністю бібліотечний «Відкритий кінозал», де проводяться перегляди мультфільмів та кінофільмів.

Завдяки безкоштовному доступу до Інтернету в бібліотеці завжди людно, що значно розширило перелік послуг бібліотеки. Користувачі мають змогу швидко виконати домашні завдання, користуватись електронними книгами, спілкуватись через соціальні мережі або ж пограти у ігри та ін.

У бібліотеці проводяться навчання користувачів навичкам роботи на комп'ютері. Проведено ряд тренінгів з тем:

«Електронна пошта», «Розробка ефективних презентацій», «Створення відеоісторій у програмі «Кіностудія», «Створення блогів на платформі Wordpress».

Бібліотеку підтримує місцева влада, з якою налагоджена співпраця. Представники сільської ради є учасниками всіх заходів, які проводить бібліотека. В свою чергу, бібліотека надає працівникам сільської ради необхідні інформаційні та інноваційні послуги (наприклад, встановлення необхідних для роботи комп'ютерних програм).

Завдяки проектній діяльності та рекламі у соціальних мережах бібліотека привертає увагу до проблем місцевої церкви (Свято-Покровська церква-фортеця XIV-XVIII ст.) та шукає спонсорів і меценатів для пожертвувань на її подальше функціонування. Також бібліотека виготовляє рекламну продукцію для туристів з інформацією про церкву-фортецю та саме село (календарики, буклети та листівки), що сприяє розвитку туризму на селі.

Сьогодні бібліотека – це єдине доступне джерело інформації для мешканців села, місце соціальних комунікацій, де зустрічаються користувачі різного віку – діти, молодь, пенсіонери, соціально-незахищені категорії, люди з особливими потребами. Головним завданням бібліотеки залишається розширення функцій і діапазону надання інноваційних послуг для задоволення інформаційних потреб сільського жителя.

Митинецька сільська бібліотека **Красилівський район** *номінація «Кращий проект для розвитку громади»*

Митинецька сільська бібліотека є центром популяризації книги та організатором змістовного дозвілля сільського населення. В зону обслуговування бібліотеки входять ще 3 населені пункти (села Хотьківці, Вереміївка, Заруддя).

Краєзнавча та народознавча робота залишається одним із основних напрямів діяльності бібліотеки. Її зміст обумовлений стійким інтересом до історії краю, розвитку громади, збереження культурної спадщини.

Основні напрямки роботи бібліотеки по обслуговуванню громади села: співпраця з органами місцевої влади, сільським будинком культури, школою, громадськими організаціями визначені в інформаційно-краєзнавчому проекті «Моє село – моя бібліотека». Проект має на меті сприяти вихованню любові та поваги до історії рідного краю, розширити коло пізнавальних інтересів користувачів, популяризувати краєзнавчий фонд бібліотеки, залучати нових користувачів до бібліотеки та заохочувати місцеву громаду проводити дозвілля у бібліотеці.

Для популяризації краєзнавства бібліотека в рамках проекту проводить екскурсії, літературно-мистецькі свята, зустрічі з цікавими людьми, народознавчі та літературні години, презентації книг, уроки краєзнавства, майстер-класи, краєзнавчі квести, брейн-ринги, фотовиставки та конкурси на краще знання історії села.

В рамках проекту створена та діє краєзнавча світлиця «У звичаях, традиціях народу ти душу свого краю впізнавай», де зібрані старовинні речі, оформлено фото-стенди «Наше село в минулому», «Вони прославили наш край», в тематичних папках збирається фольклорно-етнографічний матеріал. Користувачі мають можливість ознайомитися із старовинними предметами побуту, вишивкою, одягом, унікальними роботами з бісеру, різьби по дереву, народними звичаями та обрядами, відкрити

для себе унікальні лексичні багатства місцевої говірки. Старовинні традиції відроджуються шляхом проведення конкурсів на краще знання колядок, турнірів знавців народних прислів'їв «Золота криниця мудрості», вечорниць, відвідувань народних майстринь та старожилів села, які діляться з молодим поколінням своїми знаннями, уміннями та спогадами.

Враховуючи інтерес користувачів до подій минулого, бібліотекою ведеться копітка пошукова робота, метою якої є вивчення історії села, бібліотеки, відродження імен визначних діячів краю, збирання легенд, переказів старожилів тощо. В результаті цієї діяльності зібрано матеріали про історичне минуле та сьогодення села, його звичаї та традиції. Все це знайшло відображення в альбомах «Літопис села» та «Історія бібліотеки».

Бібліотека стала місцем зустрічі учасників краєзнавчого клубу «Пошук», який діє при місцевій школі і здійснює пошуково-пізнавальні експедиції та допомагає відкривати нові сторінки та маловивчені факти життя краю.

Члени клубу за інтересами «Бджілки-трудівниці», який більше 5-ти років діє при бібліотеці, мають можливість поспілкуватися, ознайомитися із звичаями та традиціями рідного краю, виготовити сувеніри, ляльки-мотанки. На розширені засідання клубу запрошуються жителі села, які хочуть знати свій родовід, традиції та звичаї села, хочуть брати участь в українських вечорницях. На проведення майстер-класів запрошуються народні умільці села.

Відродженню народних звичаїв, родинних традицій, зміцненню зв'язків між поколіннями сприяють заходи, які проводяться за народним календарем впродовж року: народознавче свято «Ой на Івана, нічка мала», вечорниці «Колись бувало на Андрія», краєзнавча подорож «Вулицями рідного села», конкурс на краще виконання колядок «Від хати до хати йдемо колядувати».

Бібліотека активно залучає до народної творчості читачів-дітей. Їхня безпосередня участь у відзначенні національних свят виховує любов до землі своїх предків, рідної мови, України. Під

час проведення соціокультурних заходів організовуються виставки виробів декоративно-ужиткового мистецтва, вишивки народних умільців села, пенсіонерів та людей з обмеженими можливостями.

Популяризації та поширенню красназнавчих знань сприяють підготовлені бібліотекою красназнавчий календар «Знаменні та пам'ятні дати села Митинці», інформаційний буклет про книгу «З-під сивого Бужка», альбоми «Літопис сіл Митинецької сільської ради», «Історія бібліотеки».

Ямпільська селищна бібліотека

Білогірський район

*номінація «Кращий соціокультурний захід,
що сприяє об'єднанню громади»*

Ямпільська селищна бібліотека обслуговує жителів смт Ямпіль та ще три навколишніх села (Лепесівка, Норилів, Дідківці). Постійними користувачами бібліотеки є учнівська молодь, студенти, медичні працівники, вчителі, вихователі дитячих садків, люди похилого віку, які потребують не лише інформаційного забезпечення, але і бажають проводити змістовно та цікаво своє дозвілля.

Сьогодні Ямпільська селищна бібліотека позиціонує себе не лише як книгозбірня, а як артстудія, центр правової інформації, місток, що об'єднує з рідними, навчальний заклад, місце для зустрічі та задоволення інформаційних потреб різних категорій місцевої громади.

Бібліотека активно співпрацює з місцевою владою. Спільно з селищною радою вона взяла участь у підготовці програми соціокультурних заходів культурних та освітніх закладів селища та провела ряд цікавих заходів саме по об'єднанню громади: годину-реквієм «За правду, за народ, за Україну» (до Дня пам'яті Героїв Крут), годину відкритих думок «Воедино поєднані, незборимі духом» (до Дня Соборності

України), «Вклонися, мій Травню, високим могилам» (до Дня перемоги) та ін.

На базі бібліотеки створено клуб за інтересами «Ваша величносте, жінко!», мета якого задоволення потреб та запитів жінок громади. В рамках клубу проводяться різного роду заходи: фольклорні посиденьки «Зустрінемо Новий рік разом!», свято колядок «Колядуймо, ненько-Україно», свято здоров'я «Ліки навколо нас», кулінарні посиденьки «Українська національна кухня», година народознавства «Мати – символ добра на землі», презентації робіт місцевих майстрів та багато інших. Інформація про заходи неодноразово друкувалась у місцевих періодичних виданнях.

Ямпільська селищна бібліотека не залишається осторонь життя місцевої громади, а є справжнім інформаційним та культурно-дозвіллевим центром для своїх жителів.

Висновки

За останній рік бібліотеки області вийшли на новий рівень співпраці з місцевими громадами. Цьому сприяла адміністративна реформа, яка значною мірою вплинула і на діяльність бібліотеки та дала поштовх для визначення її пріоритетних завдань в нових умовах. Бібліотекарі зрозуміли, що функціонування бібліотек тепер залежить саме від місцевої влади, а так як влада представляє інтереси громади і бібліотека є культурним центром громади, то саме активна робота по залученню населення до бібліотек та його об'єднання навколо бібліотеки є основним завданням задля успішного функціонування установи.

Обласний конкурс серед сільських бібліотек «Бібліотека на службі громади» допоміг визначити позицію бібліотеки на селі щодо її участі у житті громади. З матеріалів, які були представлені бібліотеками на конкурс стало зрозумілим те, що основним завданням бібліотеки є не лише традиційна функція видачі книг, а прагнення стати дійсно культурним осередком, сучасним майданчиком для спілкування та об'єднання за інтересами, центром з надання інноваційних послуг, ініціатором реалізації проектів, націлених на розвиток місцевих громад та покращення їх життя. Працівники бібліотек області розуміють, що користувач бібліотеки змінюється і змінюються його інформаційні потреби та запити, тому і бібліотеки повинні рівнятись на сучасного користувача, йти в ногу з часом, вміти якісно та оперативно надавати інформацію і послуги, що відповідають сучасним умовам розвитку суспільства.

Активна робота сільських бібліотек по обслуговуванню свого користувача довела, що успішна бібліотека – це бібліотека, яка працює на користь громаді і задля громади.

Зміст

Передмова	3
Сутковецька сільська бібліотека-філіал.	
<i>Ярмолинецький район</i>	4
Митинецька сільська бібліотека.	
<i>Красилівський район</i>	6
Ямпільська селищна бібліотека.	
<i>Білогірський район</i>	8
Висновки	10

Методичне видання

Бібліотека на службі громади

З досвіду роботи

Відповідальна за випуск: *Синиця Н.М.*

Редагування: *Марчак Т.Ф., Дорош В.Ю..*

Підписано до друку 2016. Формат 30×42/2.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографією. Наклад прим.